

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

**Анотований
бібліографічний покажчик
трьома мовами**

Укладач Ірина Свістельник

УДК 615.825:016
ББК 53.54:91.9
Л 56

*Серія „Інформаційне забезпечення фізичної рекреації,
реабілітації і здоров'я людини”
Започаткована 2011 року*

Лікувальна фізична культура : анот. бібліогр. покажч. трьома мовами [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Л. : [б. в.], 2015. – 33 с. (Серія „Інформаційне забезпечення фізичної рекреації, реабілітації і здоров'я людини”, вип. 2).

До анотованого бібліографічного покажчика увійшли друковані (книги, монографії, наукові статті, автореферати дисертацій тощо) та електронні джерела бібліотеки Львівського державного університету фізичної культури. Праці науковців, що досліджують проблеми лікувальної фізичної культури розміщено за рубриками, в алфавітній послідовності прізвищ авторів, анотації подано трьома мовами (українською, російською та англійською); тексти анотацій збережено в авторських варіантах.

Бібліографічні описи складено відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання” та ДСТУ 3582–97 „Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила”.

Покажчик призначений для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів ВНЗ фізкультурного профілю, факультетів фізичного виховання ВНЗ та всіх, хто здійснює наукові дослідження в галузі медицини.

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

1. Бутченко Л. А. Предмет спортивной медицины, врачебного контроля за физическим воспитанием и лечебной физкультуры (теоретико-методологический аспект проблемы) / Л. А. Бутченко, В. П. Петров // Теория и практика физической культуры. – 1976. – № 11. – С. 62–64.

Аннотация. Определены теоретико-методологические проблемы предметов спортивная медицина, врачебный контроль и лечебная физическая культура. Показано, что сейчас имеются все основания выделить две научные дисциплины: спортивную медицину и лечебную физическую культуру. Врачебный контроль правильно рассматривать как часть спортивной медицины.

Ключевые слова: спортивная медицина, лечебная физическая культура, врачебный контроль, теоретические проблемы.

Анотація. Визначені теоретико-методологічні проблеми предметів спортивна медицина, лікарський контроль і лікувальна фізична культура. Показано, що зараз є всі підстави виокремити дві наукові дисципліни: спортивну медицину і лікувальну фізичну культуру. Лікарський контроль правильно розглядати як частину спортивної медицини.

Ключові слова: спортивна медицина, лікувальна фізична культура, лікарський контроль, теоретичні проблеми.

Annotation. The methodological problems of objects are certain sporting medicine, medical control and medical physical culture. It is shown that now there are all grounds to select two scientific disciplines: sporting medicine and medical physical culture. It is correct to examine a medical control as part of sporting medicine.

Key words: sporting medicine, medical physical culture, medical control, theoretical problems.

2. Васильева В. Е. Врачебный контроль и лечебная физическая культура : учеб. для учащ. тех-мов физ. культуры и школ тренеров / В. Е. Васильева, Д. Ф. Дешин. – М. : Физкультура и спорт, 1968. – 294 с.

Аннотация. Учебник включает разделы общей патологии, врачебного контроля, профилактики спортивного травматизма, лечебной физической культуры и спортивного массажа.

Ключевые слова: врачебный контроль, лечебная физическая культура, спортивный травматизм.

Анотація. Підручник містить розділи загальної патології, лікарського контролю, профілактики спортивного травматизму, лікувальної фізичної культури і спортивного масажу.

Ключові слова: лікарський контроль, лікувальна фізична культура, спортивний травматизм.

Annotation. *The textbook includes sections on general pathology, medical monitoring and prevention of sports injuries, medical physical culture and sports massage.*

Key words: *medical supervision, therapeutic physical culture, sports injuries.*

3. Готовцев П. П. *Лечебная физкультура и массаж : [учебник] / Готовцев П. П., Субботин А. Д., Селиванов В. П. – М., 1987. – 304 с., ил.*

Аннотация. *В учебнике изложен материал по общей методике лечебной физической культуры и массажу, даны основные сведения, необходимые среднему медицинскому работнику по физиологии, биомеханике и механизму лечебного действия физических упражнений. Особое внимание уделено описанию частных методик лечебной гимнастики при многих, часто встречающихся заболеваниях и травмах. Приведены примерные комплексы физических упражнений для больных, а также здоровых лиц зрелого, пожилого возраста и детей. Учебник соответствует программе, утвержденной Министерством здравоохранения СССР, и предназначен для учащихся медицинских училищ.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, массаж, физические упражнения.*

Анотація. *У підручнику викладений матеріал із загальної методики лікувальної фізичної культури і масажу, подані основні відомості, необхідні медичному працівникові, з фізіології, біомеханіки і лікувальної дії фізичних вправ. Особлива увага приділена опису приватних методик лікувальної гімнастики при багатьох захворюваннях, що часто зустрічаються при травмах. Приведені комплекси фізичних вправ для хворих, а також здорових осіб зрілого, літнього віку і дітей.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, масаж, фізичні вправи.*

Annotation. *In a textbook material is expounded on the general method of medical physical culture and massage,, basic information, necessary a middle medical worker, is given, on physiology, to biomechanics to the n mechanism of medical action of physical exercises. The special attention is spared description of private methods of medical gymnastics at many often meetings diseases and traumas. The exemplary complexes of physical exercises are resulted for patients, and of healthy persons of mature, elderly age and children. A textbook corresponds the program, to ratified Ministry of health protection of USSR, and intended for studying medical schools.*

Key words: *medical physical culture, massage, physical exercises.*

4. Занятия *лечебной физической культурой на тропе здоровья в условиях семейной здравницы : метод. реком. для самоств. работы студ. – Харьков : ХГИФК, 1992. – 36 с.*

Аннотация. *В методических рекомендациях описана организация и проведение лечебной физической культуры на тропе здоровья, показаны основные механизмы лечебного действия физических упражнений.*

Ключевые слова: лечебная физическая культура, тропа здоровья, занятия.

Анотація. У методичних рекомендаціях описана організація і проведення лікувальної фізичної культури на стежці здоров'я, показані основні механізми лікувальної дії фізичних вправ.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, стежка здоров'я, заняття.

Annotation. In methodical recommendations organization and conducting of medical physical culture is described on the path of health, the basic mechanisms of medical action of physical exercises are shown.

Key words: medical physical culture, path of health, employments.

5. Золотарева-Андреева Н. А. Лечебная физкультура в реабилитации больных с гипермобильным синдромом / Золотарева-Андреева Н. А. // Медицинская реабилитация, курортология, физиотерапия. – 1997. – № 4. – С. 39–41.

Аннотація. В роботі подан обзор современных исследований по вопросам медицинской реабилитации больных с повреждением соединительной ткани, а именно – гипермобильный синдром.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, реабилитация, гипермобильный синдром.

Анотація. У роботі представлений огляд сучасних досліджень з питань медичної реабілітації хворих на сполучнотканинні ушкодження, а саме – гіпермобільний синдром.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, реабілітація, гіпермобільний синдром.

Annotation. This paper reviews modern research collagen damage, namely with joint on rehabilitation of patients with hyperlaxity.

Key words: medical physical culture, rehabilitation, hypermobile syndrome.

6. Иванова Г. Е. Сколько стоит лечебная физкультура? / Г. Е. Иванова, М. Б. Цыкунов // Физкультура в профилактике, лечении и реабилитации. – 2009. – № 3. – С. 46–52.

Аннотація. В соответствии с ранее описанными принципами подготовлены дополнения к существующей номенклатуре работ и услуг в здравоохранении, которые позволяют описывать услуги, относящиеся к лечебной физкультуре, более детально с учетом особенностей патологии и конкретного пациента.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, услуги, патология.

Анотація. Відповідно до раніше описаних принципів підготовлені доповнення до існуючої номенклатури робіт і послуг в охороні здоров'я, які дозволяють описувати послуги, що відносять до лікувальної фізкультури, з урахуванням особливостей патології і конкретного пацієнта.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, послуги, патологія.

Annotation. In accordance with the before described principles prepared by us adding to the existent nomenclature of works and services in a health protection,

which allow to describe services, related to medical physical education, more in detail taking into account the features of pathology and concrete patient.

Key words: *medical physical culture, services, pathology.*

7. Катков В. Г. Значення українських вчених у розвитку лікувальної фізичної культури / Катков В. Г., Політар Є. А. // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні : матеріали I Респ. конф. – Луцьк, 1994. – С.40–41.

Анотація. *Розглянуто вклад українських вчених у розвиток лікувальної фізичної культури, показано що одеська школа залишається провідною у розвитку лікувальної фізичної культури.*

Ключові слова: *вчені, лікувальна фізична культура, лікувальна гімнастика.*

Аннотація. *Рассмотрен вклад украинских ученых в развитие лечебной физической культуры, показано, что одесская школа остается ведущей в развитии лечебной физической культуры.*

Ключевые слова: *ученые, лечебная физическая культура, лечебная гимнастика.*

Annotation. *The contribution of the Ukrainian scientists is considered to development of medical physical culture; it is shown that Odessa school remains conducting in development of medical physical culture.*

Key words: *scientists, medical physical culture, medical gymnastics.*

8. Клименко С. Застосування лікувальної фізкультури у комплексній реабілітації хворих похилого віку / Світлана Клименко, Вячеслав Парамончик // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IV Міжнар. наук. конгр. – К., 2000. – С. 302.

Анотація. *Таким чином урахування вікових індивідуальних змін організму і ретельний вибір фізичних вправ у комплексі з іншими методами лікування (медикаментозне, фізіотерапевтичне, психологічне розвантаження або аутотренінг) — основа успішної реабілітації осіб похилого віку.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, комплексна реабілітація, похилий вік.*

Аннотація. *Учет возрастных индивидуальных изменений организма и тщательный выбор физических упражнений в комплексе с другими методами лечения (медикаментозное, физиотерапевтическое, психологическая разгрузка или аутотренинг) — основа успешной реабилитации лиц преклонного возраста.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, комплексная реабилитация, преклонный возраст.*

Annotation. *Thus account of age-old individual changes of organism and careful choice of physical exercises in a complex with other methods of treatment (medicinal, physical therapy, psychological unloading or autotrening) is basis of successful rehabilitation of persons of sloping logotype of age.*

Key words: *medical physical culture, complex rehabilitation, declining years.*

9. Козырева О. В. Историческое наследие профессора И. М. Саркизова-Серазини по вопросам применения лечебной физической культуры в пожилом возрасте / О. В. Козырева // Лечебная физкультура и спортивная медицина. – 2012. – № 5(101). – С. 13–17.

***Аннотация.** Растущая численность лиц старшего возраста требует поиска и разработки приемлемых и в то же время современных методик немедикаментозной коррекции нарастающих изменений в различных системах организма. Весь арсенал средств лечебной физической культуры способен удовлетворить потребности пожилого человека. Важность регулярного их применения для предупреждения старения красной нитью пронизывает работы И. М. Саркизова-Серазини, изучившего и доказавшего неоспоримую эффективность физических упражнений, массажа, закаливания.*

***Ключевые слова:** геронтология, лечебная гимнастика, физические упражнения.*

***Анотація.** Зростаюча кількість осіб старшого віку вимагає пошуку і розробки прийнятних і в той же час сучасних методик немедикаментозної корекції зростаючих змін в різних системах організму. Весь арсенал засобів лікувальної фізичної культури здатний задовольнити потреби літньої людини. Важливість постійного їх застосування для попередження старіння пронизує роботи І. М. Саркізова-Серазини, що вивчав і довів беззаперечну ефективність фізичних вправ, масажу, загартовування.*

***Ключові слова:** геронтологія, лікувальна гімнастика, фізичні вправи.*

***Annotation.** The growing number of senior citizens actualizes the research and working out the adequate modern complexes of methods of drug-free correction of age changes in different systems of an organism. The wide range of methods of physical therapy meets the senior citizen's necessities. The crucial role of a regular use of the methods mentioned as an anti-age means runs like a golden thread through I. M. Sarkizov-Serazini's works. His studies proved an unquestionable effectiveness of physical therapy, massage, tempering.*

***Key words:** gerontology, curative gymnastics, physical exercise.*

10. Коляри З. С. Лечебная физкультура и массаж в реабилитации спортсменов / Коляри З. С., Максимов А. И., Гулиев Н. А. // Медико-биологическое обеспечение подготовки спортсменов высокой квалификации : сб. науч. ст. – Омск, 1982. – С. 14–16.

***Аннотация.** Изучена возможность использования лечебной физической культуры и массажа в реабилитационном процессе спортсменов (1 разряд, мастер спорта).*

***Ключевые слова:** лечебная физическая культура, массаж, реабилитация, спортсмены.*

***Анотація.** Вивчена можливість використання лікувальної фізичної культури і масажу в реабілітаційному процесі спортсменів (1 розряд, майстер спорту).*

Ключові слова: лікувальна фізична культура, масаж, реабілітація, спортсмени.

Annotation. *Possibility of the use of medical physical culture and massage is studied in the rehabilitation process of sportsmen (1 digit, sport master).*

Key words: *medical physical culture, massage, rehabilitation, sportsmen.*

11. Композиції ритмо-пластичних вправ у лікувальній та оздоровчій фізкультурі / Герасимов В. В., Загребельний Л. С., Гунченко С. М. [та ін.] // Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти: матеріали Всеукр. наук. конф. – К.; Т., 1997. – С. 185–187.

Анотація. *Розроблена композиція ритмо-пластичних вправ.*

Ключові слова: *вправи, лікувальна фізична культура.*

Аннотация. *Разработана композиция ритмо-пластичных упражнений.*

Ключевые слова: *упражнения, лечебная физическая культура.*

Annotation. *Composition of rhythmic-plastic exercises is developed.*

Key words: *exercises, medical physical culture.*

12. Крячко И. А. Лечебная физкультура на службе фронту (к 30-летию победы над фашистской Германией) / Крячко И. А. // Теория и практика физической культуры. – 1975. – № 5. – С. 22–24.

Аннотация. *В статье освещается богатейший опыт военно-санитарной службы Советской Армии по использованию лечебной физической культуры в целях возвращения в строй советских воинов. Последовательно прослежен путь применения разнообразных средств и методов лечебной физической культуры при лечении тех или иных видов ранений, травм, контузий, заболеваний.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, средства, методы, лечение.*

Анотація. *У статті висвітлюється досвід військово-санітарної служби Радянської Армії з використання лікувальної фізичної культури для повернення до лав армії радянських воїнів. Представлений послідовний шлях застосування різноманітних засобів і методів лікувальної фізичної культури під час лікування тих або інших видів поранень, травм, контузій, захворювань.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, засоби, методи, лікування.*

Annotation. *In the article the richest experience of military sanitary service of Soviet Army is lighted on the use of medical physical culture for returning in the line-up of soviet warriors. The way of application of various facilities and methods of medical physical culture is consistently traced at treatment of one or another types of wounds, traumas, contusions, diseases.*

Key words: *medical physical culture, facilities, methods, treatment.*

13. Курок О. І. Лікувальна фізична культура – нова форма реабілітації в дитячих дошкільних закладах / Курок О. І., Шовкопляс О. М. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2007. – № 9. – С. 89–92.

Анотація. У статті розглядаються окремі аспекти застосування ЛФК в практиці дитячих садків, як одна з форм реабілітації дітей дошкільного віку. Обґрунтовується доцільність упровадження фізреабілітаційної підготовки у практику дошкільних відділень педагогічних училищ. Показано, що упровадження фізреабілітаційної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів дасть змогу збільшити рівень компетентності майбутніх вихователів з питань оздоровлення дошкільнят; більш кваліфіковано організовувати фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня дошкільного закладу.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, реабілітація, діти, дошкільні заклади.

Аннотация. В статье рассматриваются отдельные аспекты применения ЛФК в практике детских садиков, как одной из форм реабилитации детей дошкольного возраста и обосновывается целесообразность внедрения физреабилитационной подготовки в практику дошкольных отделений педагогических училищ. Показано, что внедрение физреабилитационной подготовки будущих воспитателей дошкольных учреждений даст возможность повысить уровень компетентности будущих воспитателей по вопросам оздоровления дошкольников; более квалифицированно организовывать физкультурно-оздоровительные мероприятия в режиме дня дошкольного учреждения.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, реабилитация, дети, дошкольные учреждения.

Annotation. The separate aspects of Medical Physical Training's application in the practice of preschools' as one of the forms of preschool's rehabilitation are defined in the article and expedience of introduction of physical rehabilitation's preparation in the practice of preschool separations of pedagogical schools is grounded. Introduction of rehabilitation preparation of the future tutors of preschool establishments will enable to raise a level of competence of the future tutors on questions of improvement of preschool children; more is qualified to organize sports improving actions in a mode of day of preschool establishment.

Key words: medical physical culture, rehabilitation, children, preschool establishments.

14. Лечебная физическая культура / под ред. В. К. Добровольского. – Л. : Медгиз, 1960. – 348 с.

Аннотация. Книга раскрывает общие основы лечебной физической культуры.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, механизм лечебного воздействия.

Анотація. Книга розглядає загальні засади лікувальної фізичної культури.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, механізм лікувальної дії.

Annotation. The book reveals the general principles of medical physical culture.

Key words: medical physical culture, the mechanism of therapeutic action.

15. Лечебная физическая культура и спортивный массаж в клинике и спорте : сб. материалов науч. конф. – М. : ГЦОЛИФК,

Аннотация. Сборник отражает научно-исследовательскую работу, проводившуюся на кафедре лечебной физической культуры и спортивного массажа Государственного центрального ордена Ленина института физической культуры в 1971 г. Общим направлением научной работы кафедры являлась разработка вопросов использования средств лечебной физической культуры и массажа, с одной стороны, с целью реабилитации (восстановления) больных различными заболеваниями, а с другой – работоспособности спортсменов.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, спортивный массаж, спорт.

Анотація. У збірнику представлена науково-дослідна робота, що здійснювалася на кафедрі лікувальної фізичної культури та спортивного масажу Державного центрального ордена Леніна інституту фізичної культури у 1971 р. Загальними напрямком наукової роботи кафедри була розробка питань використання засобів лікувальної фізичної культури і масажу, з одного боку, з метою реабілітації (відновлення) хворих різними захворюваннями, а з іншого – працездатності спортсменів.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, спортивний масаж, спорт.

Annotation. This collection reflects the research work carried out by the department of medical physical culture and sports massage the Order of Lenin State Central Institute of Physical Culture in 1971. The general direction of the scientific work of the department was to develop questions use of therapeutic physical culture and massage, on the one hand, the purpose of rehabilitation (reconstruction) patients with various diseases, and on the other - performance athletes.

Key words: medical physical culture, sports massage, sports.

16. Лечебная физическая культура : метод. указ. для студ. ф-тов заочного обучения ин-тов физ. культуры / сост. В. Н. Мухин, Т. А. Третилова. – М. : Комитет по физ. культуре и спорту при Совете Министров СССР, 1985. – 73 с.

Аннотация. Методические указания имеют цель помочь студентам-заочникам изучить курс лечебной физической культуры. Пользоваться ими следует после ознакомления с программой прохождения курса лечебной физической культуры на установочной сессии. Необходимо отметить, что методические указания не могут заменить учебник. Их задача — указать, на каких разделах или положениях студенту следует сосредоточить основное внимание; разъяснить наиболее сложные вопросы теории, особенности методики лечебной физической культуры, вытекающие из клинического течения заболевания.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, теория, методика.

Анотація. Методичні вказівки мають на меті допомогти студентам-заочникам вивчити курс лікувальної фізичної культури. Користуватися ними треба після ознайомлення з програмою проходження курсу лікувальної фізичної культури на настановчій сесії. Завдання методичних вказівок полягають у тому, що вони роз'яснюють, на яких розділах або положеннях слід зосередити основну увагу студентів; роз'яснюють найбільш складні питання теорії, особливості методики лікувальної фізичної культури, що впливають з клінічного перебігу захворювання.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, теорія, методика.

Annotation. Methodological guidelines are aimed at helping part-time students through the course of medical physical culture. Should use them after reading the programme a course of therapeutic physical culture in the installation session. It should be noted that the methodological guidance can not replace a textbook. Their task - to indicate in which sections or provisions of the student should focus, to clarify the most difficult questions of theory, especially physical therapy techniques of culture, arising from the clinical course of disease.

Key words: medical physical culture, theory, technique.

17. Лечебная физическая культура при заболеваниях сердечно-сосудистой системы : учеб. пособие по подготовке инструкторов лечебной физической культуры / сост. Захарова Л. С. – М. : ГЦОЛИФК, 1978. – 32 с.

Аннотація. Поданы краткие сведения о сердечно-сосудистых заболеваниях, основными симптомами которого являются: боли в области сердца, одышка, отеки, цианоз, тахикардия, экстрасистолия, мерцательная аритмия. Представлены механизмы лечебного действия физических упражнений при заболеваниях сердечно-сосудистой системы.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, физические упражнения, методика.

Анотація. Подані короткі відомості про серцево-судинні захворювання, основними симптомами яких є: болі в області серця, задишка, набряки, ціаноз, тахікардія, екстрасистолія, миготлива аритмія. Представлені механізми лікувальної дії фізичних вправ при захворюваннях серцево-судинної системи.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, фізичні вправи, методика.

Annotation. Short information is given about cardiac diseases, the basic symptoms of which it is been: pains in area of heart, shortness of breath, be swollen, cyanosis, tachycardia, ekstrasistoly, glimmered arrhythmia. The mechanisms of medical action of physical exercises are presented at the diseases of the cardiac system.

Key words: medical physical culture, physical exercises, method.

18. Лечебная физическая культура : программа для ин-тов физ. культуры / под ред. Правосудова В. П. – М. : Комитет по физ. культуре и спорту при Совете Министров СССР, 1981. – 19 с.

Аннотация. Программа по лечебной физической культуре предназначена для студентов институтов физической культуры. Учебный материал по курсу лечебной физической культуры предусматривает: ознакомление с клиническими данными наиболее распространенных заболеваний; изучение механизмов лечебного действия физических упражнений; изучение общих основ организации и методики лечебной физической культуры; изучение методики лечебной физической культуры для наиболее распространенных заболеваний и повреждений; углубленное изучение методики лечебной физической культуры при травмах опорно-двигательного аппарата (в частности, при спортивных повреждениях), нарушениях осанки, плоскостопии и сколиозах, а также методики занятий физической культурой со специальными медицинскими группами в средних и высших учебных заведениях.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, программа, методика.

Анотація. Програма з лікувальної фізичної культури призначена для студентів інститутів фізичної культури. Навчальний матеріал з курсу лікувальної фізичної культури передбачає: ознайомлення з клінічними даними найбільш розповсюджених захворювань; вивчення механізмів лікувальної дії фізичних вправ; вивчення загальних основ організації та методики лікувальної фізичної культури; вивчення методики лікувальної фізичної культури з найбільш поширених захворювань і ушкоджень; поглиблене вивчення методики лікувальної фізичної культури при травмах опорно-рухового апарату (зокрема, при спортивних), порушеннях постави, плоскостопості та сколіозах, а також методики занять фізичною культурою зі спеціальними медичними групами в середніх і вищих навчальних закладах.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, програма, методика.

Annotation. The program of medical physical culture intended for students institutes of physical culture. Handout at the rate of medical physical culture includes: introduction to clinical data, the most common propagation of disease, the study of mechanisms of therapeutic action of physical exercise, the study of the general principles of organization and methods of therapeutic physical culture, the study of methods of therapeutic physical culture for the most common diseases and damage, in-depth study of methods of therapeutic physical culture in injuries of musculoskeletal system (in particular, sports injuries), incorrect posture, flat feet and scoliosis, as well as the methods in physical education with special medical groups in secondary and higher education establishments.

Key words: therapeutic physical training, the program methodology.

19. Лечебная физическая культура : программа для ин-тов физ. культуры / сост. С. Н. Попов, Г. В. Полесей, Л. С. Захарова, И. С. Дамскер, В. Н. Мухин. – М. : Государственный Комитет по физ. культуре и спорту, 1986. – 11 с.

Аннотация. Программа по лечебной физической культуре предназначена для студентов институтов физической культуры, обучающихся по

специальностям 1906 и 2114. Учебный материал по курсу лечебной физической культуры предусматривает: ознакомление с клиническими данными наиболее распространенных заболеваний; изучение механизмов лечебного действия физических упражнений; изучение общих основ организации и методики лечебной физической культуры; изучение методики лечебной физической культуры для наиболее распространенных заболеваний и повреждений; углубленное изучение методики лечебной физической культуры при травмах опорно-двигательного аппарата (в частности, при спортивных повреждениях), нарушениях осанки, плоскостопии и сколиозах, а также методики занятий физической культурой со специальными медицинскими группами в средних и высших учебных заведениях.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, программа, методика.

Анотація. Програма з лікувальної фізичної культури призначена для студентів інститутів фізичної культури, що навчаються за спеціальностями 1906 і 2114. Навчальний матеріал з курсу лікувальної фізичної культури передбачає: ознайомлення з клінічними даними найбільш розповсюджених захворювань; вивчення механізмів лікувальної дії фізичних вправ; вивчення загальних основ організації та методики лікувальної фізичної культури; вивчення методики лікувальної фізичної культури для найбільш поширених захворювань і ушкоджень; поглиблене вивчення методики лікувальної фізичної культури при травмах опорно-рухового апарату (зокрема, при спортивних), порушеннях постави, плоскостопості та сколіозах, а також методики занять фізичною культурою зі спеціальними медичними групами в середніх і вищих навчальних закладах.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, програма, методика.

Annotation. The program of medical physical culture intended for students institutes of physical culture, conditioned on waiting for the majors in 1906 and 2114. Handout at the rate of medical physical culture includes: introduction to clinical data, the most common propagation of disease, the study of mechanisms of therapeutic action of physical exercise, the study of the general principles of organization and methods of therapeutic physical culture, the study of methods of therapeutic physical culture for the most common diseases and damage, in-depth study of methods of therapeutic physical culture in injuries of musculoskeletal system (in particular, sports injuries), incorrect posture, flat feet and scoliosis, as well as the methods in physical education with special medical groups in secondary and higher education establishments.

Key words: therapeutic physical training, the program methodology.

20. Лечебная физическая культура : программа для базовых ф-тов ин-тов физ. культуры / разработ. Л. С. Захарова, В. Н. Мухин. – М. : [б. и.], 1991. – 11 с.

Аннотація. Програма по лечебной физической культуре предназначена для студентов (мужчин) институты физической культуры (специальность 0303). Учебный материал по курсу лечебной физической культуры

предусматривает: ознакомление с краткими данными наиболее распространенных заболеваний; изучение механизмов лечебного действия физических упражнений; изучение общих основ организации и методики лечебной физической культуры; изучение методики лечебной физической культуры для наиболее распространенных заболеваний и повреждений; углубленное изучение методики лечебной физической культуры при травмах опорно-двигательного аппарата (в частности, спортивных нарушениях осанки, плоскостопии и сколиозах).

Ключевые слова: лечебная физическая культура, программа, методика.

Анотація. Програма з лікувальної фізичної культури призначена для студентів (чоловіків) інститутів фізичної культури (спеціальність 0303). Навчальний матеріал з курсу лікувальної фізичної культури передбачає: ознайомлення з даними найбільш розповсюджених захворювань; вивчення механізмів лікувальної дії фізичних вправ; вивчення загальних основ організації та методики лікувальної фізичної культури; вивчення методики лікувальної фізичної культури для найбільш поширених захворювань і ушкоджень; поглиблене вивчення методики лікувальної фізичної культури при травмах опорно-рухового апарату (зокрема, спортивних порушеннях постави, плоскостопості та сколіозах).

Ключові слова: лікувальна фізична культура, програма, методика.

Annotation. The program of medical physical culture intended for students (male) institutions of physical training (specialty 0303). Handout at the rate of medical physical culture includes: a brief introduction to the most common data propagation of diseases, the study of mechanisms of therapeutic action of exercise, study of the general principles of organization and methods of therapeutic physical culture, the study of methods of therapeutic physical culture for the most common diseases and injuries, in-depth study methods of therapeutic physical culture in injuries of musculoskeletal system (in particular, violations of the athletic posture, flat feet and scoliosis).

Key words: therapeutic physical training, the program methodology.

21. Лечебная физическая культура: справочник / Епифанов В. А., Мошков В. Н., Антуфьева Р. И. [и др.] / под ред. В. А. Епифанова. – М., 1987. – 528 с., ил.

Аннотація. В справочнике дано клинко-физиологическое обоснование применения лечебной физкультуры в медицинской практике. В систематизированном виде представлены средства и формы лечебной физической культуры, использование механо- и трудотерапии на восстановительном этапе. Изложены частные методики лечебной гимнастики и массажа при заболеваниях и поражениях различных органов, а также методики лечебной физкультуры на различных этапах восстановительного лечения. Описаны основные приемы мануальной терапии при болезнях позвоночника и суставов. Освещены медицинские аспекты профилактического использования массово-оздоровительных форм

физической культуры. Справочник предназначен для специалистов по лечебной физкультуре и врачей разных специальностей.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, справочник, медицинские аспекты.

Анотація. У довіднику дано клініко-фізіологічне обґрунтування застосування лікувальної фізкультури в медичній практиці. У систематизованому вигляді представлені засоби і форми лікувальної фізичної культури, використання механо- і працетерапії на відновному етапі. Викладені приватні методики лікувальної гімнастики і масажу при захворюваннях і ураженнях різних органів, а також методики ЛФК на різних етапах відновного лікування. Описані основні прийоми мануальної терапії при хворобах хребта і суглобів. Вказані медичні аспекти профілактичного використання масово-оздоровчих форм фізичної культури. Довідник призначений для фахівців з ЛФК і лікарів різних спеціальностей.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, довідник, медичні аспекти.

Annotation. In a reference book the physiological ground of application of medical physical education is given in medical practice. In the systematized kind facilities and forms of medical physical culture, use of mechanic- and work therapies, are presented on the restoration stage. The private methods of medical gymnastics and massage are expounded at diseases and defeats of different organs, and also methods of medical physical education on the different stages of restoration treatment. The basic receptions of manual therapy are described at illnesses of spine and joints. The medical aspects of the prophylactic use of mass-health forms of physical culture are lighted up. A reference book is intended for specialists to on medical physical education and doctors of different specialities.

Key words: medical physical culture, reference book, medical aspects.

22. Лечебная физическая культура : учеб. для студ. ин-тов физ. культуры / под общ. ред. В. Е. Васильевой. – М. : Физкультура и спорт, 1970. – 367 с.

Аннотація. Изложен материал по врачебному контролю, профилактике спортивных заболеваний, спортивному массажу.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, врачебный контроль, профилактика заболеваний.

Анотація. Викладено матеріал з лікарського контролю, профілактики спортивних захворювань, спортивного масажу.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, лікарський контроль, профілактика захворювань.

Annotation. Contained material on the doctor's control, prevention of diseases of sports, a sports massage.

Key words: therapeutic physical training, medical control, prevention of disease.

23. Лечебная физическая культура : учеб. для студ. ин-тов физ. культуры / под общ. ред. С. Н. Попова. – М. : Физкультура и спорт, 1978. – 256 с. : ил.

Аннотация. Учебник соответствует новой программе курса лечебной физической культуры для студентов институтов физической культуры. В нем изложены современные представления о механизме действия физических упражнений, об особенностях методики занятий лечебной физической культурой в зависимости от характера и течения заболевания, возраста и других индивидуальных особенностей занимающихся.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, студенты, физические упражнения.

Анотація. Підручник відповідає сучасній програмі курсу лікувальної фізичної культури для студентів інститутів фізичної культури. У ньому викладені сучасні уявлення про механізм дії фізичних вправ, про особливості методики занять лікувальною фізичною культурою залежно від характеру і перебігу захворювання, віку і інших індивідуальних особливостей.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, студенти, фізичні вправи.

Annotation. A textbook corresponds the new program of course of medical physical culture for the students of institutes of physical culture. In him modern pictures are expounded of mechanism of action of physical exercises, about the features of method of employments by a medical physical culture depending on character and flow of disease, age and other individual features of getting's busy.

Key words: medical physical culture, students, physical exercises.

24. Лечебная физическая культура : учеб. для ин-тов физ. культуры / под общ. ред. С. Н. Попова. – М : Физкультура и спорт, 1988. – 271 с., ил. – ISBN 5-278-00002-3.

Аннотация. Учебник написан коллективом авторов — ведущих специалистов в области лечебной физической культуры — в соответствии с новой программой для специальных высших учебных заведений. В нем учтены современные достижения медицинской науки, которые привели к изменению взглядов на методику лечения, в том числе на методику лечебной физической культуры. Учебник иллюстрирован большим числом рисунков, во многих разделах приводятся комплексы или перечень специальных физических упражнений.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, методика лечения.

Анотація. У підручнику враховані сучасні досягнення медичної науки, які призвели до зміни поглядів на методику лікування, в тому числі на методику лікувальної фізичної культури. Підручник ілюстрований великою кількістю малюнків, у багатьох розділах наводяться комплекси або перелік спеціальних фізичних вправ.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, методика лікування.

Annotation. The textbook written by a team of authors – leading experts in the region therapeutic physical culture - according to a new program for special my higher education. It takes into account modern achievements of medical science, which led to a change in views on the method of treatment, including on methods of therapeutic physical culture. The textbook is illustrated a large number of

drawings, many times affairs are complex, or a list of specific physical exercise.
Key words: *medical physical culture, method of treatment.*

25. Лечебная физическая культура : учеб. для ин-тов физ. культуры / под ред. С. Н. Попова. – М., 1990. – 271 с., ил.

Аннотация. *Учебник написан коллективом авторов – ведущих специалистов в области лечебной физической культуры в соответствии с новой программой для специальных высших учебных заведений. В нем учтены современные достижения медицинской науки, которые привели к изменению взглядов на методику лечения, в том числе на методику лечебной физической культуры. Учебник иллюстрирован большим числом рисунков, во многих разделах приводятся комплексы или перечень специальных физических упражнений.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, студенты, физические упражнения.*

Анотація. *У підручнику враховані сучасні досягнення медичної науки, які призвели до зміни поглядів на методику лікування, зокрема на методику лікувальної фізичної культури. Підручник ілюстрований, в багатьох розділах представлено комплекси або перелік спеціальних фізичних вправ.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, студенти, фізичні вправи.*

Annotation. *A textbook is written with the collective of author's – leading specialists in area of medical physical culture in accordance with the new program for the special higher educational establishments. Modern achievements of medical science, which caused change of looks on the method of treatment, are taken into account in him, including on the method of medical physical culture. A textbook is illustrated the large number of pictures, complexes over or list of the special physical exercises are brought in many sections.*

Key words: *medical physical culture, students, physical exercises.*

26. Лечебная физическая культура : [учеб. пособие для ин-тов физ. культуры] / под общ. ред. И. М. Саркизова-Серазини. – М. : Физкультура и спорт, 1954. – 375 с.

Аннотация. *В учебном пособии отражены достижения отечественной физиологии и клиники, а также использован личный многолетний опыт работы в области лечебной физической культуры.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, опыт, методика.*

Анотація. *У навчальному посібнику висвітлені досягнення вітчизняної фізіології та клініки, а також використаний особистий багаторічний досвід роботи в галузі лікувальної фізичної культури.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, досвід, методика.*

Annotation. *The manual reflects the achievements of domestic and clinical physiology, as well as many years of personal experience in the field of medical physical culture.*

Key words: *therapeutic physical training, experience and technique.*

27. Лечебная физическая культура : [учеб. пособие для ин-тов физ. культуры] / под общ. ред. И. М. Саркизова-Серазини. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Физкультура и спорт, 1960. – 390 с.

Аннотація. В учебном пособии отражены достижения отечественной физиологии и клиники, а также использован личный многолетний опыт работы в области лечебной физической культуры.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, опыт, методика.

Анотація. У навчальному посібнику висвітлені досягнення вітчизняної фізіології та клініки, а також використаний особистий багаторічний досвід роботи в галузі лікувальної фізичної культури.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, досвід, методика.

Annotation. The manual reflects the achievements of domestic and clinical physiology, as well as many years of personal experience in the field of medical physical culture.

Key words: therapeutic physical training, experience and technique.

28. Лечебная физкультура и врачебный контроль : учеб. для студ. мед. ин-тов / под ред. В. А. Епифанова, Г. Л. Апанасенко. – М., 1990. – 368 с.: ил.

Аннотація. В учебнике с учетом достижений современной медицинской науки освещены задачи и содержание врачебного контроля за занятиями физической культурой и спортом. Описаны основные средства и методы лечебной физической культуры, возможности использования ее для профилактики и лечения различных заболеваний. Представлены схемы проведения лечебной гимнастики и примерные комплексы физических упражнений, применяемых с лечебной целью в самых различных областях медицины. Уделено внимание особенностям поддерживающей физической тренировки у здоровых лиц.

Ключевые слова: лечебная физкультура, врачебный контроль, лечебная гимнастика, комплекс физических упражнений.

Анотація. У підручнику з урахуванням досягнень сучасної медичної науки висвітлені завдання і зміст лікарського контролю на заняттях фізичною культурою і спортом. Описані основні засоби і методи лікувальної фізичної культури, можливості використання її для профілактики і лікування різних захворювань. Представлені схеми проведення лікувальної гімнастики і комплекси фізичних вправ, які застосовують з лікувальною метою в самих різних галузях медицини. Приділена увага особливостям підтримуючого фізичного тренування у здорових осіб.

Ключові слова: лікувальна фізкультура, лікарський контроль, лікувальна гімнастика, комплекс фізичних вправ.

Annotation. In a textbook taking into account achieving modern medical science tasks and maintenance of medical control are lighted up after employments by a physical culture and sport. Basic facilities and methods of medical physical culture, possibilities of the use of her, are described for a prophylaxis and treatment of different diseases. The charts of conducting of medical gymnastics

and exemplary complexes of physical exercises, applied with a medical purpose in the most different regions of medicine are presented. Attention the features of the supporting physical training is spared at healthy persons.

Key words: *medical physical education, medical control, medical gymnastics, complex of physical exercises.*

29. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / за ред. В. В. Клапчука, Г. В. Дзяка. – К. : Здоров'я, 1995. – 310 с.

Анотація. *У підручнику викладено загальні поняття про спортивну медицину та лікувальну фізкультуру, вплив фізичних навантажень на організм фізкультурників і спортсменів, методи обстеження в спортивній медицині і зв'язок фізичної працездатності з показниками здоров'я. Розглянуто передпатологічні стани і захворювання як наслідок нераціональних занять фізичною культурою і спортом, а також медико-біологічні засоби відновлення в оздоровчому тренуванні та сучасному спорті. Описано особливості застосування лікувальної фізкультури у комплексному лікуванні осіб із захворюваннями різних органів та систем, у тому числі з променевою хворобою, природні та зреформовані фізичні чинники, методи лікувального масажу і мануальної терапії. Для студентів вищих навчальних медичних закладів.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, спортивна медицина, фізичні навантаження.*

Аннотация. *В учебнике изложены общие понятия о спортивной медицине и лечебной физкультуре, влияние физических нагрузок на организм физкультурников и спортсменов, методы обследования в спортивной медицине и связь физической работоспособности с показателями здоровья. Рассмотрены предпатологические состояния и заболевания как следствие нерациональных занятий физической культурой и спортом, а также медико-биологические средства возобновления в оздоровительной тренировке и современном спорте. Описаны особенности применения лечебной физкультуры в комплексном лечении лиц с заболеваниями разных органов и систем, в том числе с лучевой болезнью, естественные и преобразованные физические факторы, методы лечебного массажа и мануальной терапии. Для студентов высших учебных медицинских заведений.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, спортивная медицина, физические нагрузки.*

Annotation. *In a textbook the concepts of commons are expounded about sporting medicine and medical physical education, influence of the physical loadings on the organism of athletes and sportsmen, methods of inspection in sporting medicine and connection of physical capacity with the indexes of health. The pre-pathological states and diseases are considered as a result of inefficient employments by a physical culture and sport, and also medical biological facilities of renewal in the health training and modern sport. The features of application of medical physical education are described in complex treatment of*

persons with the diseases of different organs and systems, including with radiation illness, natural and physical factors, methods of medical massage and manual therapy, are regenerate. For the students of higher educational medical establishments.

Key words: *medical physical culture, sporting medicine, physical loadings.*

30. Макаров В. А. Роль лечебной физической культуры и массажа в реабилитации и спортивной работоспособности / Макаров В. А. // Методы медицинской реабилитации в спорте : тез. докл. Всесоюз. симп. – К., 1972. – С. 61–62.

Аннотація. *Показано, що лікувальна фізична культура і масаж мають велике значення в реабілітації спортсменів при пошкодженнях і захворюваннях опорно-двигательного апарату.*

Ключевые слова: *лечебная физическая культура, массаж, спортсмены.*

Анотація. *Показано, що лікувальна фізична культура і масаж мають велике значення в реабілітації спортсменів при пошкодженнях і захворюваннях опорно-рухового апарату.*

Ключові слова: *лікувальна фізична культура, масаж, спортсмени.*

Annotation. *A medical physical culture and massage matter very much in the rehabilitation of sportsmen at damages and diseases of motive vehicle.*

Key words: *medical physical culture, massage, sportsmen.*

31. Макаров В. А. Роль лечебной физической культуры и массажа в реабилитации спортивной работоспособности / Макаров В. А. // Лечебная физическая культура и спортивный массаж в клинике и спорте : сб. материалов науч. конф. – М. : ГЦОЛИФК, 1973. – С. 5–6.

Аннотація. *Показана роль лечебной физической культуры и массажа в реабилитации спортивной работоспособности.*

Ключевые слова: *физическая реабилитация, лечебная физическая культура, массаж.*

Анотація. *Показана роль лікувальної фізичної культури і масажу в реабілітації спортивної працездатності.*

Ключові слова: *фізична реабілітація, лікувальна фізична культура, масаж.*

Annotation. *The role of medical physical culture and massage is shown in the rehabilitation of sporting capacity.*

Key words: *physical rehabilitation, medical physical culture, massage.*

32. Маринченко А. Л. Роль дидактических принципов в занятиях лечебной физкультурой / А. Л. Маринченко // Теория и практика физической культуры. – 1986. – № 2. – С. 53–55.

Аннотація. *На основании результатов комплексного исследования роли дидактических принципов в занятиях лечебной физкультурой в основной и контрольной группах можно сделать вывод, что педагогическая*

направленность обеспечивает эффективность применения средств лечебной физкультуры и ускоряет процесс восстановительного лечения.

Ключевые слова: *дидактические принципы, лечебная физическая культура, педагогическая направленность.*

Анотація. *За результатами комплексного дослідження ролі дидактичних принципів на заняттях лікувальною фізкультурою в основній і контрольній групах можна зробити висновок, що педагогічна спрямованість забезпечує ефективність застосування засобів лікувальної фізкультури і прискорює процес відновного лікування.*

Ключові слова: *дидактичні принципи, лікувальна фізична культура, педагогічна спрямованість.*

Annotation. *On the basis of results of complex research of role of didactic principles in employments in basic and control groups it is possible medical physical education to draw conclusion, that a pedagogical orientation provides efficiency of application of facilities of medical physical education and accelerates the process of restoration treatment.*

Key words: *didactic principles, medical physical culture, pedagogical orientation.*

33. Межкурортная научно-практическая конференция по лечебной физической культуре : [рефераты докл.] – Пятигорск, 1962. – 64 с.

Аннотация. *Представлены рефераты докладов по лечебной физической культуре.*

Ключевые слова: *конференция, лечебная физическая культура.*

Анотація. *Представлені реферати доповідей з лікувальної фізичної культури.*

Ключові слова: *конференція, лікувальна фізична культура.*

Annotation. *The abstracts of lectures are presented on a medical physical culture.*

Key words: *conference, medical physical culture.*

34. Могендович М. Р. Физиологические основы лечебной физической культуры / Могендович М. Р., Ловейко И. Д., Фонарев М. И. – Ижевск : Удмуртия, 1975. – 200 с.

Аннотация. *С физиологической точки зрения, лечебную физкультуру можно охарактеризовать как терапию регуляторных нейрогуморальных механизмов. Среди них ведущую роль играют рефлексы (условные и безусловные), особенно те, которые отправным пунктом имеют разнообразные рецепторы мышечно-суставного аппарата. Лечебные физические упражнения, организованные с учетом новейших достижений физиологии, клиники и общей физкультуры, компенсируют вредное влияние гипокинезии и повышают эффективность комплексного лечения больных, их медицинской и трудовой реабилитации. Книга рассчитана на научных работников, врачей и методистов лечебной физкультуры.*

Ключевые слова: *физиологические основы, лечебная физическая культура, физические упражнения.*

Анотація. З фізіологічної точки зору, лікувальну фізкультуру можна охарактеризувати як терапію регуляторних нейрогуморальних механізмів. Серед них провідну роль відіграють рефлекси (умовні і безумовні), особливо ті, які мають різноманітні рецептори м'язово-суглобового апарату. Лікувальні фізичні вправи, організовані з урахуванням новітніх досягнень фізіології, клініки і загальної фізкультури, компенсують шкідливий вплив гіпокінезії і підвищують ефективність комплексного лікування хворих, їх медичній і працереабілітації.

Ключові слова: фізіологічні основи, лікувальна фізична культура, фізичні вправи.

Annotation. From the physiological point of view, medical physical education can be described as therapy of neurohumoral mechanisms of regulators. Among them leading part is acted by reflexes (conditional and absolute), especially those which is have various receptors of arthral vehicle. Medical physical exercises, organized taking into account the newest achievements of physiology, clinic and general physical education, compensate the harmful influencing of gipokinezy and promote efficiency of complex treatment of patients, to their medical and labour rehabilitation. A book is counted on the workers of researches, doctors and methodists of medical physical education.

Key words: physiological bases, medical physical culture, physical exercises.

35. Мошков В. Н. Лечебная физическая культура на курортах и в санаториях : краткое рук-во / В. Н. Мошков. – М. : Медгиз, 1955. – 422 с.

Аннотація. Настоящее краткое руководство имеет своей задачей помочь лечащим врачам, врачам-специалистам и методистам лечебной физической культуры в их практической работе на курортах и в санаториях. В этом издании отражен также накопленный за последние годы опыт практической проверки ряда методик по лечебной физической культуре на курортах и в санаториях нашей страны.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, курорт, санаторий, методика лечения.

Анотація. Цей посібник має за мету допомогти практичним лікарям, лікарям-фахівцям і методистам з лікувальної фізичної культури в їх практичній роботі на курортах і в санаторіях. У цьому виданні накопичений за останні роки досвід практичної перевірки ряду методик з лікувальної фізичної культури на курортах і в санаторіях нашої країни.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, курорт, санаторій, методика лікування.

Annotation. The real short guidance has the task to help treating doctors, doctors-specialists and methodists of medical physical culture in their practical work on resorts and in sanatoriums. In this edition the experience of practical verification of row of methods also accumulated in the last few years is reflected on a medical physical culture on resorts and in the sanatoriums of our country.

Key words: medical physical culture, resort, sanatorium, method of treatment.

36. Мошков В. Н. Лечебная физическая культура на курортах и в санаториях : краткое рук-во / В. Н. Мошков. – М. : Медицина, 1968. – 483 с.

Аннотация. Настоящее краткое руководство по применению лечебной физической культуры в санаториях и на курортах включает необходимые сведения об общих принципах и частных особенностях применения данного метода восстановительной терапии в этих условиях. Оно написано в соответствии с действующими показаниями к направлению больных на курорты и санатории и состоит из двух частей: общей и специальной.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, курорт, санаторий, методика лечения.

Анотація. Книга містить необхідні відомості про загальні принципи і особливості застосування даного методу відновлювальної терапії в цих умовах. Вона написана відповідно до діючих показань спрямування хворих на курорти і в санаторії.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, курорт, санаторій, методика лікування.

Annotation. This brief guide to the use of therapeutic physical culture in sanatoriums and resorts include the necessary information about the general principles – groin and private features of this method of rehabilitation therapy in these conditions. It is written in accordance with the indications for referral to the resorts and in resort and consists of two parts: general and special.

Key words: medical physical culture, resort, spa, methods of treatment.

37. Мошков В. Н. Общие основы лечебной физкультуры / В. Н. Мошков. – Изд. 3-е, доп. и перераб. – М. : Медгиз, 1954. – 236 с.

Аннотация. Настоящая книга не является учебником. В ней дается характеристика теоретических и методических вопросов, которые имеют важное значение в понимании метода лечебной физкультуры, поэтому она будет полезна для врачей самых различных специальностей. Если эта книга в какой-то степени будет способствовать расширению основных знаний по применению физических упражнений с лечебными целями, то уже одно это оправдывает труд автора.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, основы, методика.

Анотація. У книзі представлена характеристика теоретичних і методичних питань, які мають важливе значення в розумінні методу лікувальної фізкультури.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, основи, методика.

Annotation. The real book is not a textbook. Description of theoretical and methodical questions which have an important value in understanding of method of medical physical education is given in her, therefore she will be useful to the doctors of the most different specialties. If this book partly will be instrumental in the spread of the basic learning's on application of physical exercises with medical aims, already it will justify one the labour of author.

Key words: medical physical culture, bases, method.

38. Мухин В. Н. Лечебная физическая культура : учеб. пособие / В. Н. Мухин, Т. А. Третилова. – М. : ГЦОЛИФК, 1985. – 115 с.

Аннотация. Полученные знания позволят будущим специалистам правильно и обоснованно применять физические упражнения в повседневной спортивно-педагогической практике, массовой физкультурно-оздоровительной работе, в реабилитации больных после перенесенных заболеваний, травм и операций, в предупреждении нарушений и отклонений в состоянии здоровья занимающихся физической культурой и спортом.

Ключевые слова: лечебная физическая культур, реабилитация, физические упражнения.

Анотація. Отримані знання дозволять майбутнім фахівцям правильно і обґрунтовано застосовувати фізичні вправи в повсякденній спортивно-педагогічній практиці, масовій фізкультурно-оздоровчій роботі, в реабілітації хворих після перенесених захворювань, травм і операцій, у попередженні порушень і відхилень в стані здоров'я тих, хто займається фізичною культурою і спортом.

Ключові слова: лікувальна фізична культур, реабілітація, фізичні вправи.

Annotation. The got knowledge's will allow future specialists correctly and grounded to apply physical exercises in everyday sporting-pedagogical practice, mass athletic-health work, in the rehabilitation of patients after the carried diseases, traumas and operations, in warning of violations and rejections in a state of health of engaged in a physical culture and sport.

Key words: medical physical cultures, rehabilitation, physical exercises.

39. Новое в профилактике и лечении спортивных повреждений : материалы докл. II Всесоюз. конф. по врачебному контролю и ЛФК – М. : ВНИИФК, 1968. – 110 с.

Аннотация. Материалы содержат статьи по вопросам врачебного контроля и лечебной физической культуры в профилактике и лечении спортивных травм.

Ключевые слова: профилактика, лечение, спортивные повреждения.

Анотація. Матеріали містять статті з питань лікарського контролю і лікувальної фізичної культури в профілактиці і лікуванні спортивних травм.

Ключові слова: профілактика, лікування, спортивні пошкодження.

Annotation. Materials are contained by the articles on questions of medical control and medical physical culture in a prophylaxis and treatment of sporting traumas.

Key words: prophylaxis, treatment, sporting damages.

40. Основы лечебной физической культуры : метод. реком. для студ. ин-тов физ. культуры и слушателей ф-тов повышения квалификации. – К. : КГИФК, 1989. – 66 с.

Аннотация. В методических рекомендациях представлены основы лечебной физической культуры.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, средства, формы занятий.
Анотація. У методичних рекомендаціях представлені основи лікувальної фізичної культури.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, засоби, форми занять.

Annotation. Bases of medical physical culture are presented in methodical recommendations.

Key words: medical physical culture, facilities, forms of employments

41. Оценка эффективности занятий лечебной физической культурой : метод. указ. – Л., 1986. – 40 с.

Аннотація. Методические указания написаны в помощь студентам для определения эффективности занятий лечебной физической культурой.

Ключевые слова: оценка, эффективность, лечебная физическая культура.

Анотація. Методичні вказівки призначені для визначення ефективності занять лікувальною фізичною культурою.

Ключові слова: оцінка, ефективність, лікувальна фізична культура.

Annotation. The methodical pointing is written in a help to the students for determination of efficiency of employments by a medical physical culture.

Key words: estimation, efficiency, medical physical culture.

42. Петров Н. В. Некоторые итоги занятий по физическому воспитанию со студентами групп лечебной физической культуры / Н. В. Петров, В. Ф. Железин, В. Б. Волков // Теория и практика физической культуры. – 1973. – № 8. – С. 48–50.

Аннотація. Подведены итоги занятий по физическому воспитанию со студентами групп лечебной физической культуры. Намечены дальнейшие пути их усовершенствования.

Ключевые слова: занятия, студенты, лечебная физическая культура.

Анотація. Підбиті підсумки занять з фізичного виховання зі студентами груп лікувальної фізичної культури. Виокремлені шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: заняття, студенти, лікувальна фізична культура.

Annotation. Summed up employments on physical education with the students of groups of medical physical culture. The further ways of their improvement are set.

Key words: employments, students, medical physical culture.

43. Постникова В. М. Общая методика применения физических упражнений в лечебной физкультуре / Постникова В. М. – М. : Медицина, 1967. – 151 с.

Аннотація. В книге представлена методика применения физических упражнений в лечебной физкультуре.

Ключевые слова: методика, физические упражнения, лечебная физическая культура.

Анотація. У книзі представлена методика застосування фізичних вправ в лікувальній фізкультурі.

Ключові слова: методика, фізичні вправи, лікувальна фізична культура.

Annotation. In a book the method of application of physical exercises is presented in medical physical education.

Key words: method, physical exercises, medical physical culture.

44. Программа подготовки инструкторов лечебной физической культуры из числа студенток институтов физической культуры и факультетов физического воспитания педагогических вузов. – М., 1972. – 44 с.

Аннотація. Програма содержит темы и методические указания по подготовке инструкторов лечебной физической культуры из числа студенток институтов физической культуры и факультетов физического воспитания педагогических вузов.

Ключевые слова: программа, инструктор, подготовка.

Анотація. Програма містить теми і методичні вказівки підготовки інструкторів лікувальної фізичної культури з числа студенток інститутів фізичної культури і факультетів фізичного виховання педагогічних вузів.

Ключові слова: програма, інструктор, підготовка.

Annotation. The program contains themes and methodical pointing on preparation of instructors of medical physical culture from a number the students of institutes of physical culture and faculties of physical education of pedagogical institutes of higher.

Key words: program, instructor, preparation.

45. Программа подготовки инструкторов лечебной физической культуры для гражданской обороны из числа студенток институтов физической культуры : табель оснащения учебным имуществом ин-та физ культуры. – М., 1983. – 38 с.

Аннотація. Программой предусмотрены теоретические и практические занятия, главной задачей которых является обучение инструкторов лечебной физической культуры для гражданской обороны, подготовка их к практической работе по оказанию первой медицинской помощи.

Ключевые слова: программа, подготовка, инструктор, обучение.

Анотація. Програмою передбачені теоретичні і практичні заняття, головним завданням яких є навчання інструкторів з лікувальної фізичної культури для цивільної оборони, підготовка їх до практичної роботи з надання першої медичної допомоги.

Ключові слова: програма, підготовка, інструктор, навчання.

Annotation. The program is foresee theoretical and practical employments the main task of which is teaching of instructors of medical physical culture for a civil defensive, preparation them to practical work on giving first medical help.

Key words: program, preparation, instructor, teaching.

46. Программа подготовки инструкторов лечебной физической культуры в институтах физической культуры. – М., 1991. – 32 с.

Аннотация. В программе представлены общие организационные и методические указания по подготовке инструкторов лечебной физической культуры в институтах физической культуры.

Ключевые слова: программа, инструктор, подготовка.

Анотація. У програмі представлені загальні організаційні і методичні вказівки підготовки інструкторів з лікувальної фізичної культури в інститутах фізичної культури.

Ключові слова: програма, інструктор, підготовка.

Annotation. In the program the organizational and methodical pointing of commons is presented on preparation of instructors of medical physical culture in the institutes of physical culture.

Key words: program, instructor, preparation.

47. Прокопьев Н. Я. Методические подходы к организации лечебной физической культуры с учетом временного фактора / Н. Я. Прокопьев, Л. А. Коновалов // Роль физической культуры в здоровом образе жизни : тез. док. I Регион. науч.-практ. конф. – Л., 1990. – С. 68–69.

Аннотация. Полученные данные позволяют сделать вывод, что подход к проведению дозированной физической нагрузки средствами ЛФК у каждого человека должен быть индивидуальным и обязательно строиться с учетом оптимального времени проведения процедуры. Повысить эффективность послеоперационного восстановительного лечения можно только путем рациональной организации его во времени.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, временной фактор, дозированные физические нагрузки.

Анотація. Отримані дані дозволяють зробити висновок, що підхід до проведення дозованого фізичного навантаження засобами ЛФК у кожної людини повинен бути індивідуальним і обов'язково відбуватися з урахуванням оптимального часу проведення процедури. Підвищити ефективність післяопераційного відновного лікування можна шляхом раціональної організації його в часі.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, часовий чинник, дозовані фізичні навантаження.

Annotation. Findings allow to draw conclusion, that approach to conducting of the dosed physical loading facilities of medical physical culture at everybody must be individual and necessarily built taking into account optimum time of conducting of procedure. To promote efficiency of after an operation restoration treatment; it is after an operation to by rational organization him in time.

Key words: medical physical culture, temporal factor, dosed physical loadings.

48. Пушкарь М. П. Пути реализации активных форм обучения по освоению программы подготовки инструкторов лечебной физкультуры / Пушкарь М. П., Гаевский А. А. // Научно-педагогические проблемы физической культуры и спорта в свете основных направлений перестройки

высшего и среднего образования в республике : тез. док. – Ивано-Франковск, 1988. – С. 190–191.

Аннотация. *Опыт преподавания по программе подготовки инструкторов по лечебной физической культуре, которая по своему содержанию объединяет семь отдельных дисциплин, свидетельствует о необходимости дифференциации и индивидуализации подходов к реализации активных форм обучения. Под активными формами обучения следует понимать не только самостоятельные занятия студентов, но и их активную позицию на лекциях, семинарах, лабораторных занятиях и клинической практике.*

Ключевые слова: *формы обучения, подготовка инструкторов, лечебная физическая культура.*

Анотація. *Досвід викладання за програмою підготовки інструкторів з лікувальної фізичної культури, яка за своїм змістом об'єднує сім окремих дисциплін, свідчить про необхідність диференціації і індивідуалізації підходів до реалізації активних форм навчання.*

Ключові слова: *форми навчання, підготовка інструкторів, лікувальна фізична культура.*

Annotation. *Teaching experience on the program of preparation of instructors on a medical physical culture, which unites 7 separate disciplines on the maintenance, testifies to the necessity of differentiation and individualization of approaches to realization of active forms of teaching. Under the active forms of teaching it is necessary to understand not only independent employments of students but also their active position on lectures, seminars, laboratory employments and clinical practice.*

Key words: *teaching forms, preparation of instructors, medical physical culture.*

49. Русланов Д. В. Элементы спортивных игр и единоборств в лечебной физкультуре / Русланов Д. В. // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях : электрон. науч. конф. – Х., 2005. – С. 132–135.

Аннотация. *Представлены формы и методы лечебной физической культуры средствами спортивных игр и единоборств.*

Ключевые слова: *спортивные игры, единоборства, лечебная физическая культура.*

Анотація. *Представлені форми і методи лікувальної фізичної культури засобами спортивних ігор і єдиноборств.*

Ключові слова: *спортивні ігри, єдиноборство, лікувальна фізична культура.*

Annotation. *Forms and methods of medical physical culture are presented by facilities of sporting games and single combats.*

Key words: *sporting games, single combats, medical physical culture.*

50. Соколовський В. С. Лікувальна фізична культура : [підр. для студ. вищ. мед. навч. закл.] В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська ;

за ред. В. С. Соколовського. – О. : Одеський медуніверситет, 2005. – 234 с. – ISBN 966-7733-77-7.

Анотація. У підручнику висвітлено сучасні погляди впливу лікувальної фізичної культури на організм хворого, описані основні засоби і форми лікувальної фізкультури, можливості використання її для профілактики та лікування різних захворювань і ушкоджень.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, засоби, форми, показання і протипоказання, терміни і етапи застосування.

Аннотация. В учебнике освещены современные взгляды влияния лечебной физической культуры на организм больного, описаны основные средства и формы лечебной физкультуры, возможности использования для профилактики и лечения различных заболеваний и повреждений.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, средства, формы, показания и противопоказания, сроки и этапы применения.

Annotation. In the book deals with contemporary views on the impact of medical physical culture on the body of the patient, describes the main features and forms of physiotherapy, the possibility of using it for prevention and treatment of various diseases and injuries.

Key words: medical physical culture, tools, forms, indications and contraindications, timing and stages of application.

51. Справочник по детской лечебной физкультуре : справочник / под ред. М. И. Фонарева. – М., 1990. – 360 с., ил.

Аннотация. В справочнике в краткой форме излагаются современные вопросы теории и практики лечебной физкультуры в педиатрии. В нем разбираются общие основы применения лечебной физкультуры: средства, организация работы, механизм действия, врачебная тактика использования средств в комплексной терапии. В специальных разделах приводятся сведения о методике применения лечебной физкультуры при заболеваниях внутренних органов у детей, болезнях и повреждениях нервной системы, в детской хирургической и ортопедической клиниках. Нозологические формы в каждом разделе размещены по группам заболеваний и алфавиту. Сведения об этиологии, патогенезе, клинике, особенностях комплексной терапии приводятся в объеме, необходимом для правильной постановки и понимания задач лечебной физкультуры и построения рациональной методики ее применения. Издание рассчитано на педиатров, детских невропатологов, хирургов и ортопедов, врачей и методистов по лечебной физкультуре детских больниц, поликлиник, санаториев и реабилитационных центров.

Ключевые слова: справочник, детская лечебная физическая культура, педиатрия.

Анотація. У довіднику в короткій формі висвітлені сучасні питання теорії і практики лікувальної фізкультури в педіатрії. Розглянуті загальні основи застосування лікувальної фізкультури: засоби, організація роботи, механізм дії, лікарська тактика використання засобів в комплексній терапії. У

спеціальних розділах наведено відомості про методіку застосування лікувальної фізкультури при захворюваннях внутрішніх органів у дітей, хворобах і пошкодженнях нервової системи, в дитячій хірургічній і ортопедичній клініках. Нозологічні форми в кожному розділі розміщені за групами захворювань і алфавітній послідовності. Відомості про етіологію, патогенез, клініку, особливостей комплексної терапії наведено в обсягах, необхідних для розуміння завдань лікувальної фізкультури і побудови раціональної методіки її застосування.

Ключові слова: довідник, дитяча лікувальна фізична культура, педіатрія.

Annotation. In a reference book in a short form the modern questions of theory and practice of medical physical education are expounded in paediatrics. He is understood by general bases of application of medical physical education: facilities, organization of work, mechanism of action, medical tactic of the use of facilities in complex therapy. In the special sections led taking about the method of application of medical physical education at the diseases of internal organs at children, illnesses and damages of the nervous system, in a child surgical and orthopaedic clinics. The forms of nosologies in every section are placed on the groups of diseases and alphabet. Information about etiology, pathogeny, clinic, features of complex therapy led in volume, necessary for the correct raising and understanding of tasks of medical physical education and construction of rational method of its application. Edition is counted on paediatricians, neurologists of children's, surgeons and orthopaedists, doctors and methodists on medical physical education of hospitals of children's, policlinics, sanatoriums and centers of rehabilitations.

Key words: reference book, child's medical physical culture, paediatrics.

52. Стецький А. Значення лікувальної фізичної культури у реабілітації хворих, які перенесли операцію на черевній порожнині / Стецький Андрій, Бусол Андрій // Проблеми формування здорового способу життя молоді : матеріали II Всеукр. наук-практ. конф. студ., магістр. та асп. – Л., 2009. – С. 100–103.

Анотація. У статті розглядається роль лікувальної фізичної культури у післяопераційний період, проведено аналіз літературних джерел, а також ресурсів мережі Інтернет на доцільність застосування ЛФК. Розглянуто проблеми і перспективи розвитку.

Ключові слова: лікувальна фізична культура, реабілітація, черевна порожнина.

Аннотация. В статье рассматривается роль лечебной физической культуры в послеоперационный период, проведен анализ литературных источников, а также ресурсов сети Интернет на целесообразность применения ЛФК. Рассмотрены проблемы и перспективы развития.

Ключевые слова: лечебная физическая культура, реабилитация, брюшная полость.

Annotation. The article examines the role of therapeutic physical culture in the postoperative period, the analysis of literary sources, as well as resources on the

Internet on the usefulness of exercise therapy. Considered the problems and prospects of development.

Key words: *medical physical culture, rehabilitation, abdominal region.*

53. Филинков В. И. К проблеме использования нетрадиционных средств и методов в системе ЛФК / В. И. Филинков, И. С. Друзяка // Фізична підготовленість та здоров'я населення : зб. наук. матеріалів міжнар. наук. симп. – О., 1998. – С. 197–198.

Аннотация. *Анализ результатов эксперимента позволяет сделать следующие выводы: систематические занятия ЛФК по предлагаемой программе значительно укрепляют организм ослабленных лиц, повышают возможности кардиореспираторной системы, укрепляют иммунную систему, опорно-двигательный аппарат. Необходимы уточняющие исследования эффективности нетрадиционных средств ЛФК, их влияние на организм разных возрастных групп. Специфика нетрадиционных средств ЛФК требует выработки дополнительных критериев оценки эффективности их использования.*

Ключевые слова: *нетрадиционные средства, методы, лечебная физическая культура.*

Анотация. *Аналіз результатів експерименту дозволяють зробити наступні висновки: систематичні заняття ЛФК за запропонованою програмою значно зміцнюють організм ослаблених осіб, підвищують можливості кардіореспіраторної системи, зміцнюють імунну систему, опорно-руховий апарат.*

Ключові слова: *нетрадиційні засоби, методи, лікувальна фізична культура.*

Annotation. *The use of untraditional facilities allowed to heave up the emotional background of employments of LFK, promote interest to them, that especially substantially during work with children and young people. The analysis of results of experiment allows to draw followings conclusions: systematic employments of LFK on the offered program considerably strengthen an organism the loosened persons, promote possibilities of the cardiorespiratory system, strengthen the immune system, supporting motive vehicle.*

Key words: *untraditional facilities, methods, medical physical culture.*

54. Фоменко Л. А. Фізична культура і лікування деяких видів захворювання / Фоменко Л. А. // Буковинський науково-спортивний вісник. – Чернівці, 2004. – С. 103–105.

Анотация. *Показано, що оздоровчий біг та ходьба сприяють ефективному лікуванню деяких видів захворювань.*

Ключові слова: *фізична культура, лікування, оздоровчий біг, ходьба.*

Аннотация. *Показано, что оздоровительный бег и ходьба способствуют эффективному лечению некоторых видов заболеваний.*

Ключевые слова: *физическая культура, лечение, оздоровительный бег, ходьба.*

Annotation. It is shown that at health run and walking instrumental in effective treatment of some types of diseases.

Key words: physical culture, treatment, at health run, walking.

55. Черкес-Заде Д. И. Опыт применения лечебного плавания / Д. И. Черкес-Заде // Теория и практика физической культуры. – 1963. – № 4. – С. 54–56.

Аннотація. Наблюдения показали, что при правильном применении лечебного плавания оно благотворно влияет на позвоночник и грудную клетку ребенка: формирует осанку, развивает гибкость, укрепляет связочный аппарат, увеличивает грудную клетку.

Ключевые слова: лечебное плавание, опыт, наблюдения.

Анотація. Спостереження показали, що при правильному застосуванні лікувального плавання воно дуже добре впливає на хребет і грудну клітку дитини: формує поставу, розвиває гнучкість, зміцнює м'язовий апарат, збільшує грудну клітку.

Ключові слова: лікувальне плавання, досвід, спостереження.

Annotation. Supervisions showed that at correct application of the medical swimming it beneficially influences on a spine and thorax of child: forms a carriage, develops flexibility, strengthens a vehicle, multiplies a thorax.

Key words: medical swimming, experience, supervisions.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Антуфьева Р. И.	21	Макаров В. А.	30,31
Апанасенко Г. Л.	28	Максимов А. И.	10
Бусол А.	52	Маринченко А. Л.	32
Бутченко Л. А.	1	Могендович М. Р.	34
Васильева В. Е.	2	Мошков В. Н.	21,35,36,37
Волков В. Б.	42	Мухин В. Н.	16,20,38
Герасимов В. В.	11	Парамончик В.	8
Готовцев П. П.	3	Петров Н. В.	1,42
Гунченко С. М.	11	Полесей Г. В.	19
Гулиев Н. А.	10	Політар Є. А.	7
Дамскер И. С.	19	Попов С. Н.	19,23,24,25
Дешин Д. Ф.	2	Постникова В. М.	43
Дзяк Г. В.	29	Правосудов В. П.	18
Добровольский В. К.	14	Прокопьев Н. А.	47
Друзьяка И. С.	53	Романова Н. О.	50
Епифанов В. А.	21,28	Русланов Д. В.	49
Железин В. Ф.	42	Саркизов-Серазини И. М.	26,27
Загребельный Л. С.	11	Селиванов В. П.	3
Захарова Л. С.	17,19,20	Соколовський В. С.	50
Золотарева-Андреева Н. А.	5	Стецький А.	52
Иванова Г. Е.	6	Субботин А. Д.	3
Катков В. Г.	7	Третилова Т. А.	16,38
Клапчук В. В.	29	Филинков В. И.	53
Клименко С.	8	Фоменко Л. А.	54
Козырева О. В.	9	Фонарев М. И.	34,51
Коляри З. С.	10	Цыкунов М. Б.	6
Коновалов Л. А.	47	Шовкопляс О. М.	13
Крячко И. А.	12	Юшковська О. Г.	50
Курок О. І.	13		
Ловейко И. Д.	34		

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА
Анотований бібліографічний покажчик
трьома мовами

Укладач – Ірина Свістельник